

2023 год

ЮБІЛЕЙ ПЕРШАГА
ВЫДАННЯ

Звесткі з архіва
Нацыянальнай кніжнай палаты Беларусі

Кніга, як і чалавек, мае дату нараджэння – год, калі яна ўпершыню была апублікавана. І, канешне, у кніг бываюць юбілеі, а яны, як вядома, з'яўляюцца своеасаблівымі каталізатарамі ўспамінаў і служаць нагодай для таго, каб звярнуць увагу на выдатныя старонкі гісторыі літаратуры і кнігадрукавання і ўвогуле ацаніць «базу даных» культурнай спадчыны, асэнсаваць яе ўнікальнасць.

У гэтай рубрыцы прадстаўлена інфармацыя аб мастацкіх творах класікаў беларускай літаратуры, першыя выданні якіх захоўваюцца ў архіве Нацыянальнай кніжнай палаты Беларусі і для якіх 2023 год з'яўляецца юбілейным.

95 гадоў

Зарэцкі, М. Сцежкі-дарожкі: раман / Міхась Зарэцкі. – Менск [Мінск] : Беларускае дзяржаўнае выдавецтва, 1928. – 396, [1] с.

У рамане «Сцежкі-дарожкі» Міхася Зарэцкага (1901–1937) праз складаную і супярэчлівую карціну духоўных пошукаў галоўнага героя, які дзейнічае ва ўмовах надзвычайных грамадскіх абставін, раскрываецца праблема рэвалюцыі і інтэлігенцыі.

Першапачаткова твор публікаваўся ў 1927 годзе на старонках часопіса «Полымя» (№№ 1–7). У наступным 1928 годзе ў Беларускам дзяржаўным выдавецтве раман надрукаваны асобнай кнігай 3-тысячным тыражом.

«Сцежкі-дарожкі»: 95 гадоў

Раман «Сцежкі-дарожкі» – гэта вострадраматычны твор, дзеянне ў якім пачынаецца ў Лютаўскую рэвалюцыю 1917 года, працягваецца падчас грамадзянскай вайны і завяршаецца 1920-м годам. Галоўны герой – Васіль Лясніцкі, былы студэнт, які шукае сваё месца ў рэвалюцыі, аказваецца ў шэрагах бальшавікоў, становіцца камісарам вайсковага падраздзялення. Сярод іншых персанажаў – яго сябар Андрэй і прафесійны рэвалюцыянер-народнік Матрунін, якія жывуць марай пра новае, справядлівае грамадства, але ў кожнага ўласны падыход да ажыццяўлення задуманага; Андрэева сястра Ніна і панская дачка-прыгажуня Раіса, якая палае страсцю да ўласнага дзядзькі і мае венерычную хваробу; анархіст Халіма, якому ўсё роўна за каго і з кім змагацца (за выступленне разам з бандытамі супраць савецкай ўлады Халіму расстралялі).

Раман пабудаваны так, што ўсе сюжэтныя лініі завязваюцца вакол вобраза Лясніцкага, праз узаемадзеянне з іншымі героямі твора паказваюцца розныя бакі яго характару. У выніку сваіх пакутлівых пошукаў герой прыходзіць да высновы аб неабходнасці падпарадкавання «дружнай грамадзе, вялікаму калектыву».

Поўны тэкст рамана ў пдф-фармаце даступны па спасылцы: https://www.nlb.by/upload/prod/Maladnyak/Zarecki/TvorchSpadchyna/Knigi/8_Stsezhki-darozhki_1928.pdf

«Сцежкі-дарожкі»: 95 гадоў

Творчасць Міхася Зарэцкага (сапраўднае імя – Міхаіл Яўхімавіч Касяноў) была яркай з’явай беларускай літаратуры 20-30 гадоў ХХ стагоддзя. З імем пісьменніка звязана дзейнасць літаратурна-мастацкага аб’яднання «Маладняк» (ён адзін з яго арганізатараў і рэдактар аднайменнага часопіса), а пасля і стварэнне літаратурнага аб’яднання «Полымя».

Падрабязнае апісанне жыцця і творчасці Міхася Зарэцкага, алічбаваныя кнігі празаіка, гістарычныя дакументы, артыкулы даследчыкаў і многае іншае прадстаўлены ў межах віртуальнага праекта «На хвалі часу, у плыні жыцця», падрыхтаванага ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Гэтыя цікавыя матэрыялы размешчаны па спасылцы:

<https://www.nlb.by/by/infarmatsyynyya-resursy/elektronnyya-infarmatsyynyya-resursy/resursy-natsyyanalnay-bibliyateki-belarusi/virtualnyya-praekty-vysta-ki-i-kalektsyi/virtualnyya-praekty-bibliyateki/virtual/na-khvali-chasu-u-plyni-zhytstsya/common/386843/>

«Сцежкі-дарожкі»: 95 гадоў

Перавыданні рамана «Сцежкі-дарожкі»:

1929 г. – другое выданне тыражом 3000 экзэмпляраў у Белдзяржвыдавецтве;

1959 г. – трэцяе выданне з прадмовай Алеся Адамовіча, ажыццёўленае ў Дзяржвыдавецтве БССР тыражом 10 000 экзэмпляраў;

1998 г. – выданне з прадмовай Міхася Мушынскага, ажыццёўленае ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» тыражом 22 500 экзэмпляраў;

У 1990 годзе раман «Сцежкі-дарожкі» друкаваўся ў 4-томным зборніку твораў пісьменніка.

На рускай мове раман друкаваўся ў скарачаным выглядзе на старонках газеты «Рабочий» (зараз – газета «СБ. Беларусь сегодня») у 1927 годзе, а новы поўны пераклад выйшаў асобнай кнігай у 1971 годзе.

У 1930 годзе раман апублікаваны ў Дзяржвыдавецтве Украіны на ўкраінскай мове (пераклад Л. Кардыналоўскай).